

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četrť leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrť leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 24. aprila 1867. ~

Gospodarske stvari.

Za povzdigo sadjereje.

C. k. ministerstvo za kupčijstvo in narodno gospodarstvo je lani vsem kmetijskim družbam razposlalo statističen izkazek, koliko je sadnega drevja zasajenega po Českem, in s tem je željo izreklo, naj bi tudi po drugih deželah našega cesarstva se taki izkazki napravljali, da se zmiraj vé, koliko sadnega drevja saj po priliki je po deželi zasajenega, koliko izmed tega ga je v drevesnicah, ki jih imajo ljudske šole v poduk mladini, koliko ga je drugod na vrtih, na pašnikih itd. Ako se taki izkazki vsako leto narejajo, se po njih izvé: ali sadjereja napreduje ali ne, in v katerih krajih ne; tako pa se morejo potem pomočki iskati pa tudi najti za njen pospeh.

To isto pot je nastopila c. kr. deželna vlada tudi na Kranjskem in c. kr. okrajnim gosposkam ukazala, naj po dobljenem formularu napravijo za svoj okraj tak izkazek (ausweis). Kmetijska družba pa je bila naprošena, naj je pri tem delu po podružnicah svojih na pomoč okrajnim gosposkam. Kranjska kmetijska družba je 29. sušca vse podružnice naprosila, naj podpirajo koristno to delovanje, ker potrebno je res to, da vemo število drevja, ki ga imamo v svoji deželi. Ako število to narašča, veselo znamenje je, da sadjereja napreduje; ako število pada, znamenje je žalostno, da gré rakovo pot. Gotovo je to, da vsak dober gospodar vé, koliko ima živine, koliko oralov zemlje, pa tudi koliko sadnih dreves, če tudi prav do enega, vendar saj po priliki. Tako mikavno je gotovo tudi vedeti, koliko sadnega drevja je v tej ali uni vasi, — koliko v tej ali uni soseski, in prav tako tudi v celi deželi.

Vemo sicer, da se bojo pa zopet nekteri naših posestnikov bali gosposki naznaniti število sadnih svojih dreves, češ, da pride le nov davek čez nje. Če tudi je res, da se po vseh kotih išče, kako bi se naredilo po davkih več dohodkov državni kasi, vendar je pa tudi to gotovo, da pri tem številjenji dreves vlada nima in ne more imeti takega davkovskega namena, ampak da je namen ta prav pošten, le napredku sadjereje namenjen. Gotovo je to sramota, ako se ne ve: koliko (saj po priliki) je v vsaki deželi sadnega drevja zasajenega.

O sladkorni (cukreni) pési.

Spisala sinova Avgusta Tschinkela v Ljubljani.

(Dalje.)

Zemlja.

Da sladkorna pesa dobro rodi, temu je prva potreba:

a) pripravna zemlja.

Izkušnje učé, da je za péso najboljša peščena, ilovčasta, ápnata zemlja, torej taka zemlja, ktera se sploh imenuje, da je dobra, mehka, voljna in vrlo obdelovana; prstí mora biti vsaj 1 do 1½ črevelj na globoko;

b) pripravna tla pod površno prstjó.

Tla pod prstjó ne smejo biti tolsta ilovica, ktera nič skóz-se ne pušča; ne smejo se prepozno ugreti, niti ne smejo preveč v sé piti, ako je prst na njih tenka;

c) zemlja se mora globoko zorati že za tist sad, ki je bil pred péso na njivi, in prst se mora dovolj izrahljati.

Ako za sad, kateri je bil pred peso, zemlja ni dovolj globoko udelana, takrat je dobro, če se dve leti zaporedoma pesa vsadí na isto njivo, ktero je treba vsako leto, če je mogoče jeseni, malo pognojiti z gnojem, ki je dobro udelan.

Gnoj, ter za katerim sadom naj se sadí pésa.

Dober gnoj dela, da zemlja več in boljši sad rodi.

Razen navadnega hlevskega gnoja je pripraven in tudi povsod lahko dobiti: pepél od drv in kosténa moka. Kosténa moka je posebno dobra, če se ji primeša žveplene in sólne kisline.

Hlevski gnoj ima v sebi menj ali več skoraj vse reči, katerih potrebuje sladkorna pésa. Ker pa je v pési največ kálíja in fosforske kisline, pepel pa tudi ima jako dosti kalíja, in kosténa moka jako dosti fosforske kisline, lahko vidimo, da sta za sladkorno péso ta dva najboljše gnojilo. Posebno dobro služita, če se primešata navadnemu in tistemu gnoju, ki se zmešan na kupih pripravlja (kompostu).

Se le zdaj po njivi potrošen in tudi tak gnoj, ki ima v sebi dosti amonijaka ali drugih reči, ktere sadež naglo kvišku ženó, kakoršen je na pr. konjski in ovčji gnoj, redí veliko nát (perje), toda pésa po njem ne dobí zadosti sladkorja, torej se ga je zeló ali popolnoma ogibati.

Ne more se povedati nič gotovega, povsod in za vselej veljavnega, za katerim sadom bi pésa najboljše rodila; vendar kmetijske izkušnje vseh dežel za trdno učé, da ima mnogo več sladkorja v sebi taka pesa, ktera se sadí za enoletnim sadom, kakor taka, ktera pride na sam gnoj.

Pred péso je priporočati, da pride na njivo tak sadež, kateri zemljo zánjo najbolj pripravi, to je, kateri jo od plevéla najbolj usnaži ter prst najbolj zrahljá, da se potem lahko obdeluje. Taki sadeži so posebno: bob, grah, grášica, zmésno žito, zelena živinska piča; samo večna (lucernska) in turška detelja ni dobra. Tudi rž je koristna; za njó je pésa posebno dobra.

Zelena živinska krma se navadno zgodaj kosí, kar